

Co pomáhá posílit občanskou společnost v Zambii?

2.4.2026 - Misozi Dambo | Člověk v tísni

V Zambii jsou organizace občanské společnosti klíčové při podpoře místních lidí. Pomáhají jim zvládat výzvy, které ovlivňují jejich každodenní životy. Fungují ale pod rostoucím tlakem. Rostoucí potřeby ohrožených skupin obyvatel, klimatické šoky a nestabilní financování neustále znesnadňují fungování těchto organizací.

Prostřednictvím projektu financovaného Evropskou unií spolupracujeme s místními organizacemi na budování systémů, dovedností a struktur, které jim usnadní každodenní provoz.

Nora Zyamike Nyirenda z Člověka v tísni vysvětluje:

„Posilujeme vnitřní systémy organizací občanské společnosti tak, aby partneři, organizace i místní lidé byli schopni vidět změny v tom, jak tyto organizace fungují.“

Systémy, které vydrží

Občanská společnost v Zambii působí v náročném celostátním kontextu. Podle průzkumu životních podmínek z roku 2022 žije více než 60 % populace pod hranicí chudoby. Mnoho domácností čelí problémům spojeným se suchem, záplavami, omezeným přístupem k digitálním technologiím a energiím.

Pro neziskové organizace jsou tyto tlaky ještě větší kvůli krátkodobému financování. Proto jsme se společně s organizacemi zaměřili na analýzu jejich kapacit. Identifikovali jsme jejich silné stránky, mezery a oblasti pro zlepšení.

Od roku 2024 proběhlo hodnocení více než 30 organizací, přičemž 20 z nich obdrželo granty a 19 se zapojilo do mentoringu a vzájemného učení.

Yussef Ayami, vedoucí týmu z Family Development Initiative, říká:

„Otázky organizačních kapacit jsou průřezové. Finanční řízení, advokacie, monitoring - na tom záleží každé organizaci. Tato cvičení nám umožňují učit se jeden od druhého.“

Lépe fungující vnitřní systémy umožňují mnoha organizacím efektivněji reagovat na potřeby svých komunit.

Důležitá role technické asistenční návštěvy

Aby bylo možné na tento pokrok navázat, tým Člověka v tísni a JCTR spolu s technickou poradkyní projektu Nanou Peradze navštívil Lusaku, Kabwe a Mansu. Tato návštěva byla klíčová - pomohla přenést výsledky hodnocení a prvních zkušeností z počáteční fáze grantů do cílené, praktické technické podpory.

Organizace také upozornily na přetrvávající výzvy, včetně omezených zdrojů, nedostatků v

koordinaci a udržení činnosti i po skončení cyklů financování. Organizace jsme zapojili do naší platformy Civil Society Now (CSN), která bude podporovat jejich další vzdělávání a spolupráci.

„Tato půda je naše!“ Místní v provincii Luapula už znají svoje práva

Pokud jsou organizace občanské společnosti silné, je jejich dopad nejvíce znát na zlepšení životů místních lidí. V provincii Luapula pomáhá organizace PEACE lidem ve vesnicích Romano a Masaba lépe porozumět jejich pozemkovým právům a bránit je.

Obyvatelé léta čelili pozemkovým sporům bez jasné cesty ke spravedlnosti. Dnes se to mění. Díky školení od organizace PEACE se lidé jako Given Mwansa nyní dokážou orientovat ve sporech a jednat s tradičními vůdci i úřady.

„Dříve jsme neměli kam jít, když nám někdo zabral půdu. Neměli jsme se na koho obrátit. Dnes tu každý ví, že nikdo nemá právo nám půdu brát,“ uvedl Given Mwansa, vyškolený právní asistent z Romana.

Zároveň i další obyvatelé úspěšně získali zpět svou půdu a nyní tyto znalosti sdílejí se svými sousedy, aby i ostatní byli informovaní a schopní jednat.

V blízké vesnici Masaba zanechala nelegální těžba hořčíku hluboké, nebezpečné jámy, zničila zemědělskou půdu a vyhnala rodiny z domovů. Zástupkyně obce Astridah Chansa vzpomíná na roky zastrahování:

„Bylo nám řečeno, že se kvůli těžbě musíme odstěhovat. Tehdy jsme neznali svá práva. Pak přišla organizace PEACE a my se už nebojíme – víme, že tato půda je naše.“

Komunity nyní usilují o bezpečnější správu půdy a ochranu svého životního prostředí.

Místní dobrovolníci v Makumbi

V Makumbi pomáhá organizace Center for Future Generation školit dobrovolníky, kteří pomáhají komunitám, komunikují s místními představiteli a pomáhají lidem pochopit procesy správy veřejných věcí. Navzdory velkým vzdálenostem a omezené dopravě navštěvují domácnosti a šíří klíčové informace.

Cílená podpora organizací se tak může proměnit v hmatatelnou změnu přímo na místě.

The EU CSO LEADS project is demonstrating how targeted organisational support can translate into tangible, community-level change.

Proč na této práci záleží: Občanská společnost jako základ

Organizace občanské společnosti jsou nezbytné pro udržitelný rozvoj. To platí zejména při propojování místních lidí s těmi, kdo rozhodují, při posilování hlasu občanů a prosazování odpovědnosti.

Prostřednictvím EU CSO LEADS podporují Člověk v tísni a JCTR místní organizace i komunity. Posilování občanské společnosti není jen o programech. Jde o budování systémových základů, které komunitám umožní chránit svá práva, utvářet budoucnost a reagovat na výzvy, kterým čelí.

Autor: Misozi Dambo

<https://www.clovekvtsni.cz/co-pomaha-posilit-obcanskou-spolecnost-v-zambii-13391gp>